

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtioneuvoston yhdenvertaisuus tiedonanto -Sivistyshallinnon näkökulmasta

Opetushallitus 31.1.2024
Erityisasiantuntija Anssi Pirttijärvi OKM

Tiedonannon valmistelu

- Valtiosihteerien ja keskeisten kansliapäälliköiden työryhmä sihteeristöineen 17.7.-31.8.2024
- Hallituksen neuvottelut
- Yli sata kuulemista

Keskeiset linjaukset

- Hallitus on sitoutunut edistämään eri ryhmien ja yksilöiden yhdenvertaisuutta laaja-alaisesti.
- Syrjintää ei voi hyväksyä.
- Rasismille ei tule Suomessa antaa tilaa.
- Hallitus työskentelee tasa-arvon ja syrjimättömyyden eteen hallitusohjelmassa kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

Rasismi

- Rasismi perustuu yksilöiden tai ihmisryhmien määrittelyyn alempiarvoisiksi esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella. Rasismia voi ilmetä yhteiskunnassa syrjivinä normeina tai käytäntöinä esimerkiksi työelämässä. Rasismi voi näyttäytyä yksilöiden ja ryhmien välillä syrjivänä käytöksenä. Yksilöiden ja ryhmien väliset ennakkoluulot ja vierauden pelko voivat toimia kasvualustana rasismille. Rasismi luo eriarvoisuutta ja vahingoittaa sen kohteiden lisäksi koko yhteiskuntaa.

Sisältö

- Tiedonanto on jaettu kahteen osaan. Ensimmäinen taustoittaa ja kuvaa hallituksen linjaa ja toinen osa avaa konkreettisemmin hallituksen toimia.
- Täsmentää hallitusohjelmassa olevia linjoja ja kirjauksia, myös uusia toimenpiteitä
- Lainsäädäntö pääosin hyvällä tasolla. Yhdenvertaisuuden toteutumisessa ilmenevät puutteet perustuvat enemmänkin lainsäädännön puutteelliseen toteutumiseen ja valvontaan.

Opetussektorilla on jo tehty paljon

- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Suunnitelmat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen välineenä.
- Lainsäädäntö on laajentunut ajan mittaan kattamaan laajemmin kasvatuksen ja koulutuksen toimipaikkoja.
- Muutokset perusteteksteissä opetussektorilla.

Työtä on vielä tehtävänä

- Yläkoululaisista, ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa opiskelevista ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista 23 prosenttia joutui kiusatuiksi viikoittain. Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista kiusatuiksi joutui 16 prosenttia kun suomalaistaustaisilla osuus oli yhdeksän prosenttia.
- Terveystilan keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee heteroista 18 prosenttia, seksuaalivähemmistöistä 44 prosenttia. Cis-sukupuolisista 20, sukupuolivähemmistöön kuuluvista 45 prosenttia.
- Tasa-arvotyö on taitolaji

Ongelmakohtia

- Selvitysten ja tutkimusten mukaan suunnitelmia ei usein tehdä.
- Tehdyissä suunnitelmissa ei oppilaat ja opiskelijat olleet mukana.
- Suunnitelmat eivät noudata lain vaatimuksia.
- Selvitys tilanteesta->Toimenpiteet->Arvio toteutumisesta->Selvitys tilanteesta->Toimenpiteet-> ...
- Tärkeää on myös liike, ei vain päämäärä
- Kaikki mukaan!

OKM:n vastuulla olevia toimia

- 10. Osana poikkihallinnollista tasa-arvo-ohjelmaa käynnistetään koko koulutusjärjestelmän kattava tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämisohjelma 2024–2025. Ohjelmalla tuetaan oppilaitosten nykyisten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien käytännön jalkauttamista ja toimeenpanoa varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten arjessa.

Toimenpiteitä

- 11. Hallitusohjelman mukaisesti nostetaan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatukseen, sillä se tukee koko perheen kotoutumista ja kielenoppimista. Vakiinnutetaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa käytettävä tasa-arvorahoituksen määrärahataso.

Toimenpiteitä

- 12. Hallitus vahvistaa yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja tasa-arvoa sekä ihmisoikeuksien toteutumista liikunnan, urheilun, kulttuurin ja nuorisoalan toimilla. Hallitus painottaa maahanmuuttajataustaisten, vammaisten ja muiden vähemmistössä olevien nuorten saamista mukaan toimintaan. Hallitusohjelman mukaisesti vakinaistetaan ja laajennetaan Et ole yksin -toiminta.

Toimenpiteitä

- 21. Vahvistetaan opetusalan sekä hyvinvointialan henkilöstön yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevaa osaamista.

Mitä nyt?

- Mitä apua konkreettisesti tarvitsette tasa-arvotilanteen ja yhdenvertaisuustilanteen parantamiseksi ja suunnitelman tekemiseksi?

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!

Anssi.pirttijarvi@gov.fi